

Peça del Mes

Núm. 36 - 08 / 2024

Museu de L'Hospitalet

Ajuntament de L'Hospitalet

01 Retaule de Sant Roc

FITXA TÈCNICA

Número de registre: H-84 a H-89 i H-106

Datació: entre 1591 i 1594

Autor/a: Jaume Huguet

Dimensions:

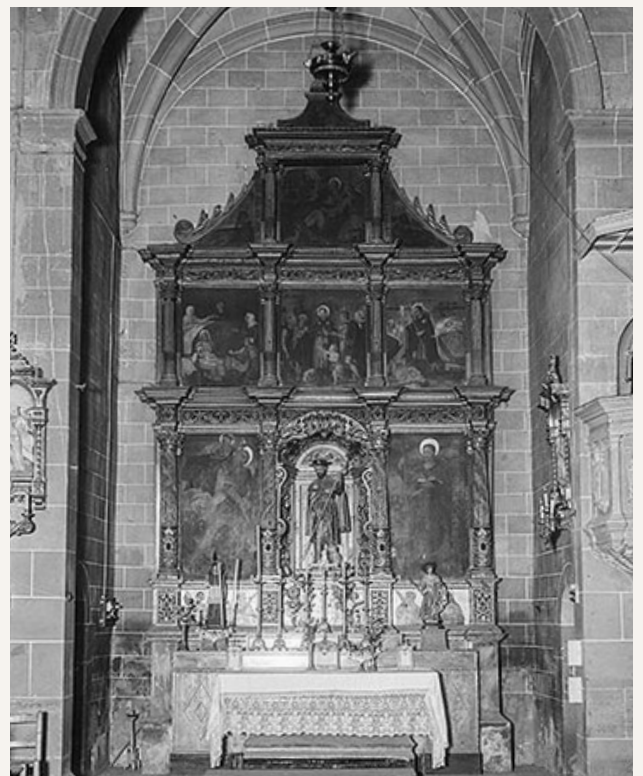
Tècnica: Pintura sobre taula

Localització: L'Harmonia

DESCRIPCIÓ

Conjunt atribuït a Jaume Huguet que està format per 7 taules, quatre de les quals són escenes de la vida del sant, que van des del seu naixement fins a la seva mort.

A la part superior, coronant el retaule, una representació del *Pare Etern*. Just a sota, la taula de títol *Mort de sant Roc a la presó* i a la franja inferior veiem les tres taules seguides del *Naixement de Sant Roc*, *Sant Roc reparteix els seus béns entre els pobres* i *Sant Roc assisteix els malalts de pesta*. Tancant el retaule, les dues taules restants representen *Sant Cristòfol* i *Sant Jaume*.

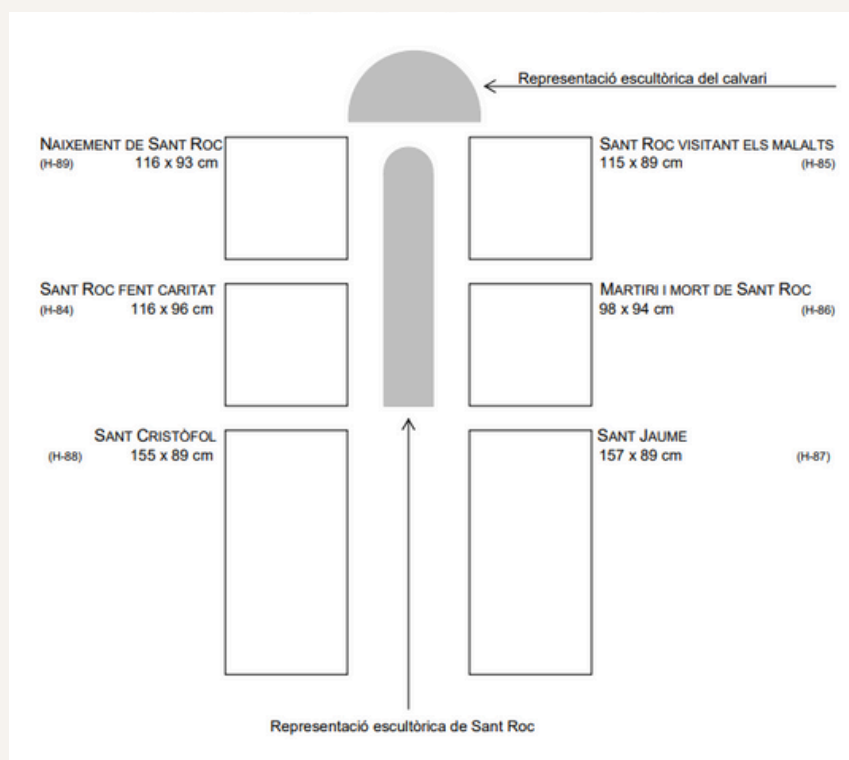
AMHL 831 AF 0025604 /a.Ramon Puig Gairalt
/d.Arxiu Nacional de Catalunya

02 Context històric

Aquests retaules procedents de l'antiga església de Santa Eulàlia de Mèrida de l'Hospitalet, son importants i destacables ja que formen el conjunt amb un cicle iconogràfic més complet de la vida de Sant Roc i això li dota d'un gran valor documental així com un pes i rellevància en el context històric de l'art català. A més, son unes de les poques peces conservades del taller dels Jaume Huguet, sent determinants i notoris per la documentació i coneixement de la seva obra. El retaule, després de la restauració realitzada per Gonzalo Sanz, va ser exposat al Museu de L'Hospitalet l'any 2001.

Sant Roc ha estat un sant venerat com el sant protector contra la pesta i a Catalunya va tenir gran importància a finals del segle XVI que és quan hi va haver quatre episodis més d'epidèmia de la pesta, on només en el quart va causar 11.000 morts a Barcelona. De fet, la pesta va arribar al punt més greu l'any 1589 any en que també es fundà la Confraria de Sant Roc a la Catedral. A més és a l'any 1590 quan es parla per primera vegada de l'altar de Sant Roc. De fet, tal i com proposa l'Àlícia Suárez professora de la Universitat de Barcelona i estudiosa del Retaule de Sant Roc, si ens fixem amb la proximitat entre les dates de la pesta, el 1589 i la de construcció del Retaule, entre 1591 i 1594, podem pensar que hi ha una relació directa entre els dos fets.

En un principi es van publicar diferents hipòtesis sobre quina era la composició original del retaule, però des d'aquest any 2024, podem conèixer exactament la distribució del retaule gràcies a la feina feta per l'Arxiu Nacional de Catalunya que ha completat la digitalització del fons Antoni i Ramon Puig i Gairalt que contenia fotos de l'interior de l'església de Santa Eulàlia de Mèrida anteriors al seu enderroc l'any 1937. Afortunadament el Museu de L'Hospitalet disposa de totes les taules que el componen i tan sols falta la imatge escultòrica de Sant Roc situada al centre de la part inferior del retaule.

Una reconstrucció hipotètica del retaule segons Joaquim Garriga, professor d'història de l'art de la UdG

03 Iconografia

El Pare Etern

Encapçalant el retaule, el Pare Etern, la figura de l'ancià dels dies que des de dalt de tot observa la història de Sant Roc, amb la mirada baixa i la mà dreta alçada, beneint. Al cap l'aurèola daurada i triangular i amb la mà esquerra sosté un globus amb la divisió tripartida de l'univers i rematada per una creu.

Sant Cristòfol:

Sant Cristòfol es representa com un home gegant que carrega el Nen Jesús a collibè mentre porta una vara florida i travessen un riu. Representa la història en que Cristòfol ajudava a la gent a creuar el riu per a poder servir Jesús fins que un dia, sense saber-ho va ajudar al propi Messies. Finalment després d'una gran tasca evangelitzadora, Cristòfol va ser decapitat.

Sant Jaume

Sant Jaume en aquest cas representat com a pelegrí com aquells que feien el seu camí per visitar les seves relíquies. El Sant es representa dempeus, vesteix la capa de viatge i porta penjat a l'espatlla un barret decorat amb els símbols del pelegrinatge a Galícia: la petxina i els bastons en creu. També porta un bastó llarg i un llibre obert a la mà dreta que és un símbol dels apòstols.

03 Iconografia

Sant Roc

Venerat com el sant protector contra la pesta, va néixer al voltant del 1350 a Montpeller marcat amb una creu vermella al pit. Des de jove, el sant va quedar orfe, i va ser llavors que va decidir vendre la seva herència i repartir el que havia guanyat amb les persones més pobres i poder seguir la doctrina de Jesús, que deia que donant-ho tot als pobres, trobaria un tresor. Així doncs Sant Roc va decidir iniciar la seva peregrinació cap a Roma. Al llarg del camí va trobar ciutats assolades per l'epidèmia de la pesta on va curar varis malalts, inclòs un cardenal que el va portar davant del Papa de Roma. Al cap de tres anys, al llarg del camí de tornada a la seva ciutat natal va seguir curant malalts de la pesta i al final Sant Roc va emmalaltir i per evitar contagiar més gent, va retirar-se al bosc fora de la ciutat. Allà, un gos li portava cada dia un tros de pa que agafava de la taula del seu amo, un veí de Piacenza. L'amo va decidir seguir el seu gos per veure cap on portava el pa, i es va trobar amb Sant Roc moribund i agonitzant i el va traslladar a casa seva i el va curar. És cert que, segons la tradició va ser el gos qui va curar el Sant, llepant-li les ferides i pústules de la pesta i per això és un fidel acompanyant a les representacions del Sant i el seu imaginari. Ja curat, Sant Roc va continuar el seu camí cap a Montpeller però no va poder arribar a la seva ciutat natal ja que uns soldats el van arrestar i empresonar confonent-lo amb un espia. Després de cinc anys empresonat, entre el 1376 i el 1379 un carceller va trobar Sant Roc mort al terra de la cel·la envoltat d'una esplendor sobrenatural.

04 Jaume Huguet

Nascut a Vilafranca del Penedès entre els anys 1540 i 1547 i fill dels blanquers Antoni Huguet i Montserrat, Jaume Huguet I va ser deixeble de l'obraor barceloní Pere Serafí l'any 1565 i és així com s'establí a la ciutat de Barcelona durant un any. Al cap de pocs anys, tornat a Vilafranca, ja va començar a rebre algunes comandes com van ser el retaule del Roser de la parròquia de Ses Oliveres (1569), el de Sant Sebastià de l'església de la Santa Creu de Creixà (1571), el dels Sants Cosme i Damià (1574) i el major de Sant Jaume de Ses Oliveres (1580), les sarges de l'orgue (1571) i el retaule del Roser de Santa Maria de Vilafranca (1580).

Durant aquest període, el 1572 Jaume Huguet I es casà amb una dona de l'Hospitalet de Llobregat, Paula Mercader i va decidir provar sort a la ciutat de Barcelona on a l'inici realitzava feines menors, com les que consta que feia a la sagristia de la catedral de Barcelona el 1576, però més endavant ja va dur a terme contractes de més compromís com els retaules del Roser de Santa Maria de Badalona (1581) i de Sant Feliu de Llobregat (1582) i el monument de Setmana Santa de Sant Pere de les Puelles, a Barcelona (1585) així com el conjunt del retaule de Sant Roc a l'Hospitalet.

Jaume Huguet I, treballava amb el seu fill, Jaume Huguet II, del qual també en podem apreciar la participació a Mort de sant Roc a la presó. Els Huguet formen part d'una nova generació de pintors autòctons que emergeix el darrer terç del segle XVI que, adaptats als models artístics italians coetanis, treballaven en una organització de "taller familiar".

AMHL 902-144 AF 0004176 /a.Autor desconegut/da /d.àlbums Monrós UEC

05 Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

- Retaule de Sant Roc a L'Hospitalet. (s. f.). I-h.cat. <https://www.l-h.cat/gdocs/d6139124.pdf>
- Padre eterno. (2021, Juliol 24). Museo Virtual Da USC. <https://museovirtual.usc.gal/es/bienes/padre-eterno>
- Íñiguez Herrero, J. A. (s. f.). La iconografía del Padre Eterno. Universidad de Navarra. https://dadun.unav.edu/bitstream/10171/13362/1/ST_XXXI-2_08.pdf
- Red Digital de Colecciones de Museos de España - Resultados de la búsqueda. (n.d.). <https://ceres.mcu.es/pages/ResultSearch?txtSimpleSearch=Padre%20Eterno&simpleSearch=0&hipertextSearch=1&search=simpleSelecti on&MuseumsSearch=MBAGR%7C&MuseumsRolSearch=2>
- Díaz Besteiro, R. (s. f.). El retaule de Sant Roc. Centre D'Estudis de L'Hospitalet. https://www.celh.cat/sites/default/files/publicacions/pdf/5_RETACLE_SANT_ROC.pdf
- Suárez, A. (s. f.). Les taules de sant Roc del Museu d'Història de L'Hospitalet. I-h.cat. <https://www.l-h.cat/gdocs/d9511032.pdf>
- Vista de Núm. 17 (2000): La exégesis como instrumento de creación cultural. El testimonio de las obras de Gregorio de Elbira. (n.d.). <https://revistas.um.es/ayc/issue/view/5001/3231>
- Amics, T. (2022, July 25). 'Sant Jaume Pelegrí' Amics Museu Nacional. <https://www.amicsmuseunacional.org/ca/obra-de-la-setmana-291/>
- Garriga, J. (s. f.). El retaule de Sant Roc, el taller dels Jaume Huguet I i II i la pintura catalana a les darreries del cinc-cents. I-h.cat. <https://www.l-h.cat/gdocs/d8669064.pdf>

FOTOGRAFIA

- Retaule de Sant Roc original: AMHL 831 AF 0025604 /a.Ramon Puig Gairalt /d.Arxiu Nacional de Catalunya
- Església parroquial de Santa Eulàlia de Mèrida: AMHL 902-144 AF 0004176 /a.Autor desconegut/da /d.àlbums Monrós UEC

[Visita Museus en Línea](#)

06 Visita les seus del Museu

Casa Espanya

C/ Joan Pallarés, 38

Dimarts a divendres de 10 a 14 h i
de 17 a 20 h

Dissabtes i diumenges d'11 a 14 h

Dilluns tancat

Accés lliure

L'Harmonia

Pl. Josep Bordonau, 6

Dimarts a divendres de 17 a 20 h

Dissabtes i diumenges d'11 a 14 h

Dilluns tancat

Accés lliure

Contacte

www.museul-h.cat

cultura.museu@l-h.cat

934 036 110

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura